

особистості, представника певної культури.

Перспективи подальшого дослідження полягають у можливості масштабного дослідження емотивності у творах Е.Сігал. Уважаємо також перспективним порівняння способів вербалізації дитячих емоцій у різних лінгвокультурах на матеріалі дитячої поезії.

Література

- Бабенко Л. Г. Обозначение эмоций в языке и речи / Л. Г. Бабенко. – Свердловск, 1986. – 136 с. Багдасарова Н.А. Лексическое выражение эмоций в контексте разных культур : автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. филол. наук: 10.02.19 «Германские языки» / Н.А. Багдасарова. — Москва, 2004. — 24 с. Вежбицкая А. // Сопоставление культур через посредство лексики и прагматики / А. Вежбицкая. — М. : Языки рус. культуры, 2001. — С. 44—122. Выготский Л.С. Мышление и речь / Л.С. Выготский. — М. : Лабиринт, 1996. - 352 с. Горелов И.Н. Проблемы функционального базиса речи в онтогенезе / И.Н. Горелов. — Челябинск, 1974. — 187 с. Костогладова Л.П. Национально-культурная специфика вербализации детских эмоций: на материале русской и немецкой языковых культур : автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. филол. наук: 10.02.19 «Германские языки» / Л.П. Костогладова. — Белгород, 2008. — 24 с. Красавский Н.А. Эмоциональные концепты в немецкой и русской лингвокультурах / Н.А. Красавский. — Волгоград : Перемена, 2001. — 495 с. Лурия А.Р., Юденич Ф.Я. Речь и развитие психических процессов у ребенка / А.Р. Лурия, Ф.Я. Юденич. — М.: Наука, 1956. — 234 с. Орлова Н.Н. Языковые средства выражения эмоций: синтаксический аспект (на материале современной английской прозы) : автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Теория языка» / Н.Н. Орлова. — Ростов-на-Дону, 2009. — 25 с. Фесенко С.Л. Лингвокогнитивные модели эмоций в контексте национальных культур : автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Теория языка» / С.Л. Фесенко. — Москва, 2004. — 23 с. Филимонова О.Е. Эмоциология текста. Анализ репрезентации эмоций в английском тексте : [учебное пособие] / О.Е. Филимонова. — СПб. : «Книжный Дом», 2007. — 448 с. Филимонова О.Е. Язык эмоций в английском тексте / О.Е. Филимонова. — СПб. : Издательство РГПУ им. А.И. Герцена, 2001. — 259 с. Шаховский В.И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка / В.И. Шаховский. — Воронеж : Изд-во ВГУ, 1987. — С. 192. Шаховский В.И. О лингвистике эмоций // Язык и эмоции. — Волгоград : Перемена. — 1995. — 250 с. Шаховский В.И. Реализация эмотивного кода в языковой игре / В.И. Шаховский // Эмотивный код языка и его реализация. Коллективная монография. — Волгоград : Перемена, 2003. — С. 7–18. Якобсон Р.В. В поисках сущности языка / Р.В. Якобсон // Сборник переводов по вопросам информационной теории и практики. — М., 1985. — С. 27—30. Arnold M.B. Emotion and Personality. Neurological and Psychological Aspects / M.B. Arnold. — N.-Y. : Columbia University Press, 1960. — Vol. II. — 430 p. Heller A. Theory of Feelings / A. Heller. — Assen : Van Gorcum, 1979. — 244 p. Segal E. Poems and songs for dreamers who dare / E. Segal. — L. Hill & Co., 1975. — 96 p.

УДК 811.138.1'42

ПОЖИДАЄВА Н.П.

(Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов)

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РІЗНОВИД АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСОБУ МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ

У статті розглядаються шляхи формування специфічних ознак граматичної системи англійської адміністративної допоміжної мови. Приділяється увага аналізу моделей становлення структури висловлення англійською мовою міжкультурного спілкування. Виявляються ознаки впливу французької та німецької мов на формування особливостей нового різновиду англійської мови.

Ключові слова: міжкультурна комунікація, білінгви, мовна інтерференція, варіювані моделі, відхилення від норми, мовні компетенції.

Пожидаева Н.П. Европейская разновидность английского языка как средства межкультурного общения. В статье рассматриваются пути формирования специфических признаков грамматической системы английского административного вспомогательного языка. Уделяется внимание анализу моделей образования структуры высказывания английским языком межкультурного общения. Выявляются признаки влияния французского и немецкого языков на формирование особенностей новой разновидности английского языка.

Ключевые слова: межкультурная коммуникация, билингвы, языковая интерференция, варьируемые модели, отклонение от нормы, языковые компетенции.

Pozhydayeva, N.P. European variety of English as a means of cross-cultural communication. The article deals with the ways of forming specific features in the grammar of the English auxiliary language. Some attention has been given to the analysis of the structural formation of utterances with the help of English as a means of cross-cultural communication. The influence of French and German has been spotted in the peculiarities of the new variety of English.

Key words: cross-cultural communication, bilinguals, language interference, varied models, deviation from the standard, language competence.

Унаслідок розширення Європейського Союзу за рахунок приєднання нових країн-членів домінуючою під час європейських дебатів стала ідея про „єдність у різноманітності”, яка є втіленням поняття Європейського Союзу з його культурами, мовами й традиціями, що є його основою. Такий принцип про єдність у різноманітності свідчить про те, що багатомовність, або

„мультілінгвалізм”, була й залишається основою міжкультурної комунікації у межах Європейського Союзу. Мовна демократія гарантується перекладом документів ЄС на 20 офіційних мов країн-членів.

Існує думка, що навчання міжкультурній комунікації слід виділити як один з аспектів навчання іноземної мови поряд із навчанням мовлення, аудіювання, а також комунікативної поведінки [Стернін 2001, с. 53]. Приналежність партнерів по спілкуванню до різних етнокультур може значною мірою ускладнювати процес комунікації. Проблеми виявлення розбіжностей та подібностей тих чи інших лінгвокультур привертають увагу багатьох дослідників [Рудакова 1996, с. 166; Тарасова 2003, с. 171; Рум 2009, с. 317]. Головною причиною непорозуміння в процесі міжкультурного спілкування є розбіжності в національній свідомості комунікантів. Такими розбіжностями є лакуни, що вміщують знання про інокультуру, мову країни, які є об'єктом вивчення, зберігання та використання [Рудакова 1996, с. 168].

У міжкультурному спілкуванні виникає інтеркультура як сукупність засобів і знань про свою і чужу культуру. Опанування інокультурних цінностей зумовлює більш поглиблене осмислення культури рідної [Петренко 2003, с. 201]. Професійні інтеркультури є результатом вторинної інокультуризації, під час якої відбувається не тільки пізнання й опанування інокультури, а й придбання технічних та організаційних навичок, що називається також „професійна” культура, або культура „компанії”. Вторинна інокультуризація є процесом включення до певної професійної групи, проте це не можна розуміти так, що це надбання другої рідної культури (тобто не можна бути спочатку французом, а потім стати англійцем). Членами професійної групи (інтеркультури) стають всі професіонали, що беруть участь у міжкультурній комунікації. Кожен із членів професійної інтеркультури привносить певне культурне знання додатково до їх технічних навичок [Рум 2009, с. 329].

Метою написання статті є виявлення закономірностей у становленні нового формату англійської мови як допоміжної мови міжкультурного спілкування на професійному рівні (в рамках європейського адміністративного дискурсу). Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**: окреслити фактори, які впливають на формування специфічних ознак англійської адміністративної допоміжної мови; з'ясувати ступень впливу французької та німецької мов на граматичну систему англійської адміністративної допоміжної мови (МДМ) шляхом аналізу текстів адміністративних документів.

Предметом аналізу є лексико-граматичні особливості англійської як міжнародної допоміжної мови, що виникають внаслідок впливу європейських мов на англійську МДМ.

Об'єктом аналізу постає англійськомовний адміністративний дискурс європейських інститутів управління.

У ситуації міжкультурного спілкування такою мовою, що є нерідною для всіх учасників комунікації, використання методу контекстуально-інтерпретаційного аналізу дає можливість з'ясувати, які саме позамовні чинники впливають на формування характерних особливостей англійської МДМ. Мова є засобом пізнання людиною оточуючого світу та засобом систематизації отриманого знання. Кожна природна мова є засобом відображення певної картини світу, що притаманна носіям цієї мови. Підсистемою концептуальної картини світу є мовна картина світу або мовне бачення світу, під якою розуміють знання про мову як семіотичну систему і знання в мові, тобто відображені в семантиці знання про світ [Жаботинська 1997, с. 3].

На думку Д. Слобіна, знання про рідну мову дитина набуває при навчанні конкретному способу мислення задля мовлення (*thinking for speaking*) на самому ранньому етапі свого розвитку [Slobin 1987, с. 436]. Граматичне та лексичне наповнення мовної картини світу дитини постачає базисне підґрунтя, що відбиває почуття, думки, факти і відповідає за мисленнєвий процес, який призводить до мовлення. Гіпотезою Д. Слобіна є таке припущення, що придбані у дитинстві мовні моделі (мовна картина світу) є стійкими і такими, що чинять опір реорганізації під час опанування другої мови [Slobin 1987, с. 440]. Якщо моделі “мислення задля мовлення” (за термінологією Д. Слобіна) рідної мови відрізняються від таких моделей у другій мові, тоді постає потреба у вивченні нових моделей “мислення задля мовлення” для розвитку мовних компетенцій нерідною мовою [Stam, с. 616]. Проблема у тому, що невідомо, якою мовою відбувається “мислення задля мовлення” при спілкуванні білінгвів другою мовою – рідною, другою або комбінацією обох. Імовірно, що мислення не оформлюється ніякою мовою і трансформується у мовлення пізніше мовою спілкування.

Шляхом контекстуально-інтерпретаційного аналізу текстів адміністративних документів було з'ясовано, що двомовні представники адміністративного апарату Європейського Союзу, перебуваючи в ситуації багатомовного оточення, оперують певними моделями “мислення задля мовлення”, які

сформувались протягом оволодіння рідною мовою. Англійська МДМ є такою мовою, якою здійснюється передача тих моделей у мовленні. Проте білінгви моделюють граматично коректні структури, одночасно приділяючи ним семантичні відмінності згідно з їхніми рідними моделями “мислення задля мовлення”. Адміністративна англійська МДМ втілює особливості лексичного та граматичного наповнення мовної картини світу, принаймні, франкомовних та німецькомовних представників європейського уряду. Тому, на нашу думку, **перспективним** для дослідження процесів формування знань у свідомості людини через мовні явища стане розгляд моделей становлення структури висловлення англійською МДМ.

Варто зазначити, що безперечно має місце активний вплив мови на людську свідомість, а також „у структурі мовних значень знаходиться компонент, який спрямовує використання мови та її вплив на процес сприйняття світу в конкретних ситуаціях спілкування” [Козлов 1984, с. 99]. На основі національного досвіду виникає певна мовна картина світу, яка формує тип відношення людини до світу, а також задає норми поведінки людини у світі. Унікальність мовної особистості полягає в неповторності її мовної поведінки. При контекстуальному підході на перший план виступають знання людини про світ, їх накопичення у процесі пізнання вербального й невербального досвіду. Те, як людина бачить навколишній світ і своє місце в ньому, відображається в системі мови, її граматичному та лексичному ряді [Литвиненко 2003, с. 213].

Інтерпретаційний підхід допомагає визначити специфіку англійської адміністративної МДМ, яка полягає в активації різних моделей всередині одних і тих самих фреймів. Так, один фрейм викликає активацію різних за лінгвокультурним змістом моделей (кодів) при здійсненні комунікації серед білінгвів спільною нерідною мовою, англійською МДМ, до того ж переключення кодів призводить до мовної інтерференції з домінуючим впливом мовних аспектів рідної мови.

Як приклад стійких моделей мислення задля мовлення, що були надбані у дитинстві, а при опануванні другої мови є такими, що чинять опір реорганізації, вважаємо за доцільне навести такі уривки з текстів адміністративних документів Європейського Союзу:

1. *There naturally still subsist, even today, **enough gulfs** of mutual ignorance and instances of unbearably stupid, dangerous prejudice.* – Professor Serguei Averintsev, University of Vienna.
2. *What I understand by “spiritual rights” is bringing a degree of order to the situation and setting up a reference body for researchers and intellectuals **who have conflicting**.* – Professor Mohammed Arkoun.
3. *In a culture of utility human life is **seeing** as something which has to fulfil certain standards of quality...* - Professor Dr. Walter Schweidler, Ruhr University, Bochum.
4. *The EU has no historic or legal authority to decide which state belongs to Europe and which **not**.* – Professor Thomas Bruha, Hamburg University.
5. *There may well be **more such** experiments.* – Mr. Alexandre Adler, *historien et journaliste*, Paris.

Автори наведених вище висловів (приклади 1-5) є високоосвіченими білінгвами, які користуються нерідною англійською МДМ і пристосовують її до своєї комунікативної мети. Саме вони через певну міжкультурну комунікативну ситуацію сприяють появі відхилень від норм стандартної англійської мови, а далі формуванню специфічних ознак адміністративної англійської МДМ.

Вплив франкомовних та німецькомовних урядовців Європейського Союзу на формування особливостей граматичної системи англійської адміністративної допоміжної мови є очевидним, оскільки доцільно вказати на певну локалізацію, тобто територію, на якій відбувається спілкування (Страсбург, Брюссель); важливим фактором є сильні позиції німецьких політиків. Англійська, німецька, французька мов контактують на рівні адміністративного спілкування щоденно, **результатом** є варійовані моделі граматичної побудови висловлень англійською МДМ. При дослідженні адміністративного англомовного дискурсу простежується, що англійська модель $N3 < N2 < N1$ – препозиційний зв'язок – зазнає зміни на французьку модель $N1 > N2 > N3$ – постпозиційний зв'язок, що свідчить про вплив французького способу мислення, тобто про розвиток висловлення від загального до часткового. При здійсненні комунікативного акту між представниками різних мовних спільнот включаються різні моделі “мислення задля мовлення”, властиві членам одного „інформаційного співтовариства”. При переключенні кодів у ході обміну інформацією можливі помилки, що може призвести до відхилень від стандартних моделей, тоді як вони будуються не рідною, а адміністративною англійською МДМ. Такі відхилення закріплюються в мовленні представників адміністративної культури. Видається можливим зробити висновок про те, що такі моделі формують і конкретизують характерні особливості адміністративної культури, наприклад:

6. *Non-judicial redress mechanisms set up by the Russian authorities, such as **the Office of the***

Special Representative of the President of the Russian Federation on Human Rights and Freedoms in the Chechen Republic, do little more than catalogue individual complaints. – 3 матеріалів Парламентської Асамблеї.

7. *In order to comply with its responsibilities for Hungarians living abroad and to promote the preservation and development of their manifold relations with Hungary prescribed in paragraph (3) of Article 6 of the Constitution of the Republic of Hungary... – 3 матеріалів Парламентської Асамблеї.*

8. *Decree No. 80 of 27 March 2002 of the Command of the United Group of Forces in the Northern Caucasus Region of the Russian Federation... – 3 матеріалів Парламентської Асамблеї.*

Змінена модель висловлення, що втілює ознаки німецької рамкової конструкції, стає типовою і майже нормативною для адміністративного дискурсу, наприклад:

9. *... and since 1978 the Caspian has for reasons not yet fully known risen by almost 3 meters, flooding coastal areas and oil platforms, and further polluting the area – 3 матеріалів Парламентської Асамблеї.*

10. *The Council of Europe Development Bank...has since its launch in 1956 granted over 15 billion in loans said the report – 3 матеріалів Парламентської Асамблеї.*

11. *Within the integration process, States have accepted what to a defender of unrestricted national sovereignty must appear as anathema... – 3 матеріалів Парламентської Асамблеї.*

Спрощення структури нормативного англійського висловлення пояснюється прагненням уникнути норм розташування слів у висловленні тими, для кого такі норми є чужими. Адміністративна англійська МДМ набуває своїх норм і характерних особливостей, відмінних від норм стандартної англійської граматики, проте в процесі взаємовпливу мов граматична структура зазнає тільки часткових змін. Для представників інших професійних культур такі норми структурних моделей, як Vfinite – Advconstruction – Vnon-finite – O; S – Attrconstruction – V, створюють комунікативну перешкоду, тобто викликають труднощі у сприйнятті інформації та її інтерпретації. Проте в межах адміністративної культури подібні відхилення на структурному рівні не є такими, що впливають на якість одержання повного змісту інформації.

Література

- Жаботинская С. А. Когнитивная лингвистика : принципы концептуального моделирования / С. А. Жаботинская // Лингвистичні студії. – 1997. – Вип. 2. – С. 3-8. Козлов М. И. Язык и познание / М. И. Козлов, Б. И. Пружанин. – М. : Наука, 1984. – 164 с. Литвиненко Н. П. Мовна особистість українського лікаря у контексті поняття “Фахова мова” / Н. П. Литвиненко // Актуальні проблеми металінгвістики : зб. ст. за матеріалами міжнар. наук. конф. : у 2 ч. – Черкаси : Брама, 2003. – Ч. 2. – С. 213-217. Петренко Н. М. Підготовка фахівців з міжкультурної комунікації (підходи, пошуки) / Н. М. Петренко // Вісник СумДУ. Серія Філологічні науки. – 2003. – № 4 (50). – С. 200-203. Рудакова Л. Ф. Роль систематизації соціокультурної інформації в познанні інокультури / Л. Ф. Рудакова // Актуальні проблеми вивчення мови та мовлення, міжособової та міжкультурної комунікації : міжвуз. зб. наук. праць. – Х. : Константа, 1996. – С. 166-168. Стернин И. А. Введение в речевое воздействие / Стернин И. А. – Воронеж : Центрально-черноземное книжное издательство, 2001. Тарасова Е. В. О соотношении понятий „научный дискурс” и „научные жанры” / Е. В. Тарасова // Вісник ХНУ. – 2003. – № 586. – С. 171-174. Рум А. [All things to all people. On Nida and involvement](#). Rodica Dimitriu and Miriam Shlesinger (eds) / А. Рум // Translators and Their Readers. In Homage to Eugene A. Nida. – Brussels : Les Editions du Hazard, 2009. – P. 317-332. Slobin D. Thinking for speaking / D. Slobin // J. Aske, N. Beery, L. Michaelis, & H. Filip (eds), Papers from the 13th Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society. – Berkeley, CA: BLS, 1987. – P. 435-444. Stam G. Changes in patterns of thinking about motion with L2 acquisition. / G. Stam // S. Santi, I. Guantella, C. Cavi & G. Konopczynski (Eds.), Oralitij et gestualitij: Communication multimodale, interaction. – Paris : L’Harmattan, 1998. – P. 615-619.

УДК 811.112.2’282.2(430)

ПРОХОРОВА П.В.

(Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б. Хмельницького)

ЛЕКСИЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ *KIND* / *ДИТИНА* (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКИХ ДІАЛЕКТІВ)

У статті розглядається проблема дослідження концепту *KIND* / *ДИТИНА* у культуролінгвальному аспекті. Надається характеристика проблеми й огляд останніх досягнень у цій галузі, обґрунтовується актуальність і практична значимість вивчення концепту *KIND* / *ДИТИНА*, називаються нерозв’язані у цій сфері завдання та намічаються можливі перспективи досліджень, пропонується методологія дослідження діалектних універсалій у культуролінгвальному аспекті.

Ключові слова: *концепт, лінгвокультура, когнітивна сфера.*

Прохорова П.В. Лексическая репрезентация концепта *KIND* / *ДИТИНА* (на матеріалі німецьких діалектів). В статье рассматривается проблема исследования концепта *KIND* / *ДИТИНА* в культуролінгвальному аспекте. Даются характеристика